

Emneevaluering JUS242 Rettergang, våren 2021

Emneansvarlig

Magne Strandberg

E-post

magne.strandberg@uib.no

Dette emnet har mer enn én emneansvarlig

Ja

Emneansvarlig

Ørnulf Øyen

Kurset/emnet som evalueres her ble avholdt

Høst 2021 og vår 2022

Evalueringen gjelder dette emnet:

JUS242 Rettergang

Har det blitt gjort endringer i kurset siden forrige gang det ble avholdt? Hvis ja: hvilke?

Strukturen for undervisningen i sivilprosessdelen av kurset ble endret fra studieåret 2021/2022. Endringen innebærer at det veksles mellom forelesninger og seminarer, men vekslingen er mer moderat enn hva studentene møter i faget JUS241 Strafferett.

For øvrig er det ikke gjort noen større endringer for det studieåret evalueringen angår, men det kommer noen endringer for studieåret 2022/23, se under undervisning og vurdering.

Kursets struktur

Strukturen på kurset har stort sett vært uforandret i temmelig mange år. Kurset starter i midten av november. Eksamen avholdes i månedskiftet februar/mars. Disiplinene sivilprosess og straffeprosess undervises separat.

Undervisningen i sivilprosess starter i midten av november. Først kommer ca 2/3 av forelesningstimene, og deretter de fire første seminarsamlingene. Til slutt kommer de siste forelesningstimene, og de siste tre seminarsamlingene. I uke 2 og 3 er det forelesninger i straffeprosess, mens seminarene i straffeprosess avholdes i uke 5 til 7. Det eneste obligatoriske elementet er en kursoppgave, som studentene som oftest jobber med i uke 4. Etter at undervisningen er ferdig, har studentene ca. to uker til eksamensforberedelse.

Digitale elementer i kursgjennomføringen

I studieåret 2021/22 var det lagt opp til at undervisningen skulle være mest mulig fysisk etter at undervisningen året før hadde gått digitalt pga korona. Det var lagt opp til at forelesningene skulle gå fysisk, men med filmopptak som ble lagt ut umiddelbart til studentene. Det var likevel en forelesning i sivilprosess som måtte gå digitalt pga nedstengning, men det medførte ingen dramatik. I uke 2 og begynnelsen av uke 3 gikk forelesningene i straffeprosess digitalt pga nedstengningen. I tillegg til filmopptak som nevnt ble alle timene strømmet. Litt ut i uke 3 ble det åpnet for fysisk undervisning, men ikke fullt ut. Dette ble løst ved at 1/3 av kullet ble invitert til å møte fysisk hver gang på forelesningene i straffeprosess. Seminarene både i sivilprosess og straffeprosess var slik at studentene selv kunne velge om de ville delta på fysiske eller digitale grupper. Tre av elleve seminargrupper var satt opp digitalt. For en

del av lærerne medførte dette at man måtte bytte mellom fysisk og digital undervisning, men heller ikke dette medførte noen dramatik. De digitale gruppene fungerte stort sett godt, men vårt inntrykk er likevel at det er klart gunstigere med fysiske seminarer. De restriksjonene som fortsatt gjaldt i uke 5 medførte at alle seminargruppene i straffeprosess denne uka måtte avvikles digitalt. I uke 6 og 7 var det igjen fysisk undervisning for de åtte fysiske seminargruppene.

Litteratur

Hovedlitteratur er I L Backer "Norsk sivilprosess" og Ø Øyen "Straffeprosess". I tillegg er der en artikkel av H H Fredriksen og M Strandberg. Hovedlitteraturen er nylig oppdatert og etter vår oppfatning gode læreverker i prosessrett.

Studentenes arbeidsuke er normert til 40 timer i uka iht sentralt regelverk. I lys av dette: hvordan vurderer du arbeidsbelastningen i kurset ditt?

Arbeidsbelastningen for studentene er høy. Prosessrett er et omfattende emne med mye lovtekst med tilhørende forarbeider, mye rettspraksis og også mange ulike formålsbetraktninger som studentene må forholde seg til. Etter vår oppfatning er det likevel fullt mulig å gjennomføre emnet innenfor de 40 timene i uken som det er lagt opp til. En del studenter klager over høy arbeidsbelastning på emnet, men vi noterer oss også at en rekke studenter både finner tid til å være trainee og til å ta opp emner fra tidligere studieår mens undervisningen i rettergang pågår. Vi er skeptiske til studentenes mulighet til å ta opp emner fra tidligere studieår på denne måte og det forstyrrer særlig seminarundervisningen i sivilprosess. Vårt forslag til løsning er at gjentak av eksamen heller bør gjøres på konteeksamen i august enn samtidig med andre emner.

Forelesninger

Det er separate forelesningsrekker i sivilprosess og straffeprosess. Det blir ikke forelest om nesten alle temaer innenfor læringsmålene. Forelesningene er konsentrert om de viktigste læringsmålene og i første rekke om de temaene som er vanskeligst. I sivilprosess brukes forelesningene også delvis for å supplere læreboken på et par temaer hvor den er litt knapp, noe som for eksempel gjelder for reglene om bevis og rettskraft.

Vi har pleid å bruke det automatiske opptakssystemet slik at studentene får tilgang til forelesningene så snart det er teknisk mulig. Vi er usikre på om dette pedagogisk sett er en god løsning, og vi har en mistanke om at mange studenter bruker mer tid på forelesningene enn de egentlig burde. Vi har likevel opplevd at det er en til en viss grad berettiget forventning blant studentene om at forelesningene blir lagt ut som video.

Studentene er i liten grad aktive. Forelesningene er inntil videre i ren, klassisk stil med en foreleser i 2x45 minutter. Vi har planer om å gjennomføre noe mer dialogforelesninger etter hvert, forhåpentligvis allerede fra studieåret 2022/23.

Storgrupper og seminarer

Det er separate seminarrekker i sivilprosess og straffeprosess. Begge seminarrekkene er stort sett basert på praktiske oppgaver som løses i fellesskap mellom lærer og studenter. Vi har brukt mye tid på å utvikle oppgavesettene, som tar opp nesten alle sentrale temaer i emner. Studenter som deltar på seminarene vil ha gode forutsetninger for å være godt forberedt til eksamen.

Studentene er stort sett godt forberedte til seminarene, men aktiviteten fra studentene variere likevel ganske sterkt fra den ene gruppen til den andre. Etter vår oppfatning er seminarundervisningen god, og studenter som stiller godt forberedt vil ha et godt læringsutbytte av dette.

Arbeidsgrupper og arbeidsgruppeledere

Ikke aktuelt

Arbeids-/seminaroppgaver (1.-3. studieår: til arbeids- og storgrupper, 4. studieår: til seminarer)

Ikke aktuelt

Obligatorisk oppgave

Det avholdes obligatorisk kursoppgave hvert år. Oppgaven er som regel en praktikum, men det kan ofte være kombinert med en teorioppgave. Vår ambisjon med kursoppgaven er at studentene skal få skriveøvelse og at man skal få en forberedelse til eksamen. Vi har derfor stilt små krav for å få oppgaven bestått og har heller satt inn ressursene på å gi best mulig tilbakemeldinger og kommentarer til studentene.

Kursoppgaven kommenteres av samme sensorcorps som brukes til eksamen. Dette er en ordning som fungerer noenlunde bra i den forstand at de aller fleste sensorene gir gode tilbakemeldinger til studentene.

I studieåret 2021/22 ble studentene stilt overfor et spørsmål om internasjonalt verneting, noe som det verken hadde vært forelest inngående i eller det er vanlig å teste studentene i på eksamen. Vi mener likevel at dette er forsvarlig i og med at studentene har flere dager på å finne ut av spørsmålet og strykgrensen praktiseres meget liberalt slik at alle som har gjort et forsvarlig forsøk vil få bestått

Eksamensoppgave og sensorveiledning

Eksamensoppgaven for studieåret 2021/22 var en praktikumsoppgave som bestod av en del i sivilprosess og en del i straffeprosess. Vi prøver alltid studentene i begge prosessformene, og vanligvis blir det utarbeidet en praktikum for hver del. Vi mener at dette er den beste måten å prøve studentene på, men vi tillater oss å nevne at det for de emneansvarlige er meget arbeidskrevende å skrive to separate praktikumsoppgaver – og det tar atskillig mer tid enn det som blir honorert i undervisningsregnskapet.

Vi hadde oppgaveutvalgsmøte i forkant. Slike utvalg fungerer etter vår mening godt, og er også nødvendige for å teste at oppgaveteksten er tydelig nok og passe omfattende.

Sensorveiledningen var svært god.

Sensorkorpset

Sensorene er stort sett praktikere, gjerne advokater eller dommere. Nesten alle sensorene har vært med som sensorer flere ganger før, de er stødige sensorer og har gode faglige kvalifikasjoner. Vi opplever likevel iblant at forespurte sensorer takker nei og da gjerne med den begrunnelsen at kommentering av obligatorisk kursoppgave tar for lang tid.

Samarbeidet med sensorene fungerer meget godt. Tilbakemeldingene fra sensorene underveis i nivåkontrollen var at arbeidet gikk effektivt og forholdsvis kjapt, noe som særlig skyldes at oppgaveteksten var godt egnet til å skille kandidatene og at sensorveiledningen var klar og instruktiv.

Karakterfordeling, strykprosent og frafall

Karakterfordeling, strykprosent og frafall var omtrent den samme i 2021/22 som i foregående år. Det er ingenting i tallene som gir grunn til bekymring, og vi derfor ingen grunn til å repetere tallene her.

Klagesensur og eventuelle kontrollkommisjoner

Klagesensurene gikk som normalt, og det er ikke noe spesielt å bemerke. Det var to eller tre saker til kontrollkommisjon hvor resultatene til slutt endte på et mellomstandpunkt.

Andre elementer knyttet til eksamen som bør påpekes

Vi har aldri sett noe behov for en ordgrense så lenge eksamen avholdes som ordinær skoleeksamen. Sensorene har heller aldri etterlyst dette på vårt emne, tvert om har sensorene som sagt ansett sensuren. Som sensorene ofte spiller inn til oss: det er oppgavens evne til å skille kandidatene fra hverandre som er sentrale for hvor lang tid de må bruke, ikke antall ord.

Fra og med studieåret 2022/23 har Studieutvalget – til tross for de emneansvarliges protest – vedtatt at det skal være ordgrense i Rettergang. Vi er bekymret for hvordan dette vil slå ut på eksamen. Vi er redde for at eksamen kommer til å bli vanskeligere og dermed føre til høyere stryktall fordi vi mest sannsynlig må ta ut de enkleste spørsmålene for å gi en oppgave som studentene skal kunne besvare innenfor ordgrensen.

Årets digitale tilbakemelding fra studentene

Studentene oppgir at de stort har vært godt fornøyde med den digitale undervisningen, men de fleste oppgir samtidig at de foretrekker fysisk undervisning. Vi er av samme oppfatning. Vi har likevel valgt å videreføre digital undervisning på siste seminarsamling før jul fordi den kommer så tett oppi juleferien (ofte 20. eller 21. desember) at vi bør legge til rette for at de som ikke bor i Bergen kan følge undervisningen hjemmefra.

Internasjonalisering

EMK-jussen er relevant både i sivilprosess og straffeprosess. Studentene skal egentlig ha god innsikt i dette fra 3. studieår, men vår erfaring er likevel at det både på forelesninger og seminarer må gis en repetisjon av det meste av dette. Fra og med inneværende studieår vil det bli gitt en egen dobbelttime med forelesning hvor EMK artikkel 6 står sentralt. EØS-retten er relevante i deler av sivilprosess. Vi jobber stadig med å få dette bedre inkorporert i emnet og vil fra og med inneværende studieår ta opp dette i større grad både på forelesninger og seminarer.

Samlet vurdering av kurset, og ev. forslag til tiltak for neste års kurs

Vi mener at emnet fungerer godt. Arbeidsbelastningene til studentene er høy, men etter vår mening er den som sagt forsvarlig. Det hadde likevel vært velkomment med flere studiepoeng til emnet, men vi antar at dette ikke er aktuell politikk.

Oppstarten av kurset blir litt annerledes studieåret 2022/2023. Nedleggingen av etikkurset har ført til at faget Rettergang er tilført to nye undervisningsdager. Disse brukes til en ny innledning på kurset. Først vil det gis en forelesning på 4 timer, som skal være en introduksjon til både selve kurset og rettsområdet prosessrett. Den tradisjonelle introduksjonstimen innlemmes i de 4 timene. Deretter kommer den nevnte dobbelttimen om EMK. På denne måten vil studentene tidlig få en introduksjon til prosessuell rett, som er overbygningen mellom de to underdisiplinene sivilprosess og straffeprosess.

Fra studieåret 2022/2023 er etikk en del av emnet Rettergang. Vi har forsøkt å innarbeide etikk i undervisningen, både i sivilprosess og straffeprosess, og både i forelesningene og seminarundervisningen. Men kurset var som nevnt alt temmelig intensivt, slik at det er begrenset hvor mye tid som kan vies til etikk.